

Briselē, 2022. gada 10. jūnijā
(OR. fr)

10161/22

**Starpiestāžu lieta:
2021/0423(COD)**

**ENER 299
CLIMA 283
ENV 605
COMPET 494
RECH 373
AGRI 252
RELEX 793
CODEC 902
IA 93**

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
K-jas dok. Nr.:	15063/1/21 REV 1 + REV 1 COR 1 + ADD 1
Temats:	Priekšlikums – EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA par metāna emisiju samazināšanu – progresa ziņojums

I. IEVADS

1. Komisija 2021. gada 14. decembrī iesniedza priekšlikumu regulai par metāna emisiju samazināšanu enerģētikas nozarē kā daļu no klimata paketes "Gatavi mērķrādītājam 55 %", kuras mērķis ir īstenot Eiropas zaļo kursu, lai līdz 2050. gadam Savienībā sasniegtu klimatneitralitāti. Šī pakete atbilst starpposma mērķim līdz 2030. gadam siltumnīcefekta gāzu emisijas neto samazināt vismaz par 55 %.

2. Metāns ir siltumnīcefekta gāze, kas ir otrs nozīmīgākais klimata pārmaiņu veicinātājs aiz oglekļa dioksīda un ir vainojams pie aptuveni trešās daļas no pašreizējās klimata sasilšanas. Lai gan citas cilvēka darbības, piemēram, lauksaimniecība (galvenokārt lopkopība) un notekūdeņi, veicina metāna emisijas, izmaksu ziņā visefektīvākos samazinājumus var panākt enerģētikas nozarē.
3. Regula paredz uzlabot datu precizitāti par galvenajiem metāna emisiju avotiem, kas saistīti ar Savienībā saražoto un patērēto enerģiju. Regulā ir arī noteikts pienākums naftas, gāzes un akmeņogļu nozarēm mērīt metāna emisijas un ir paredzēti noteikumi metāna noplūžu atklāšanai un novēršanai. Ir ierosināti arī noteikumi, lai ierobežotu novadīšanu atmosfērā un sadedzināšanu lāpā. Tekstā ir izklāstīti kompetento iestāžu uzdevumi saistībā ar pārbaudēm un sūdzībām, kā arī verificētāju loma un procedūras, kas attiecas uz operatoru paziņoto metāna emisiju datu verificāciju.
4. Attiecībā uz metāna emisijām ārpus ES ar regulu tiek ieviesti pārredzamības instrumenti: pienākums fosilā kurināmā importētājiem ziņot par metāna emisijām, pārredzamības saraksts ar Savienības uzņēmumiem, valstīm un uzņēmumiem, kas eksportē fosilo enerģiju uz Savienību, tostarp informācija par to starptautiskajām saistībām, un globāls monitoringa rīks, kura pamatā ir satelītdati, lai padarītu publiski pieejamu metānu emitējošo avotu apjomu, biežumu un atrašanās vietu.
5. Priekšlikuma nobeiguma noteikumi paredz sankciju pamatprincipus, vienlaikus atzīstot, ka sankciju piemērošana ir valstu kompetencē. Noteikumos ir ietverti arī pilnvarojuma nosacījumi deleģēto un īstenošanas aktu pieņemšanai, kā arī pārskatīšanas klauzula.

6. Padome 3. martā apspriedās ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju (EESK) un Eiropas Reģionu komiteju (RK). EESK uzskata, ka visā pasaulē ES rada tikai 5 % metāna emisiju un ka lielāko daļu emisiju rada dabasgāzes imports no valstīm ārpus ES. Tādēļ joprojām būtiska ir starptautiska pieeja, kas ietver enerģijas importu. EESK arī uzsver, ka gāzes iekārtām ir jānosaka atbilstoši pārbaūžu termiņi, nošķirot to tehnisko stāvokli un vecumu. Tādas iniciatīvas kā Starptautiskā metāna emisiju observatorija (*IMEO*), kā arī satelīttehnoloģiju izmantošana šādas noplūdes atklāšanai būtu jāracionalizē un jānosaka par prioritāti. Eiropas Reģionu komitejas atzinums vēl nav publicēts.
7. Šā priekšlikuma izskatīšana 2. jūnijā Eiropas Parlamentā tika uzticēta gan Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komitejai (*ENVI*), gan Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komitejai (*ITRE*). *ENVI* komitejā referente ir *Silvia Sardone* (IT, ID), un *ITRE* komitejā – *Jutta Paulus* (DE, *Verts*).
8. Šajā ziņojumā ir izvērtēts pašreizējais stāvoklis un galvenie jautājumi, kas apspiesti Padomes darba sagatavošanas struktūrās. Pastāvīgo pārstāvju komiteja un Padome (TTE – Enerģētika) tiek aicināta pieņemt zināšanai šo progresu ziņojumu.

II. JURIDISKAIS PAMATS

9. Dalībvalstis lūdza Padomes Juridiskā dienesta atzinumu par juridisko pamatu tekstu, kuru tās uzskatīja vairāk par vides, nevis enerģētikas tekstu. Padomes Juridiskais dienests 2022. gada 3. jūnijā nāca klajā ar rakstisku atzinumu (dokuments 9806/22).

III. PAŠREIZĒJAIS STĀVOKLIS

10. Komisija 2022. gada 7. februārī priekšlikumu un ietekmes novērtējumu iesniedza Enerģētikas jautājumu darba grupai. Turpmākā darba rezultātā tika sīki izskatīti teksta panti. Šajās sanāksmēs delegācijas pauda interesi un atbalstu pasākumiem emisiju kvantitatīvai noteikšanai un samazināšanai. Ir notikušas plašas diskusijas par sadedzināšanu lāpā visās nozarēs un novadišanu atmosfērā, jo īpaši attiecībā uz raktuvēm, kā arī par veicamo pasākumu izmaksu un ieguvumu samēru.
11. Pēc diskusijām Enerģētikas jautājumu darba grupas sanāksmēs un ņemot vērā delegāciju iesniegtos rakstiskos komentārus, prezidentvalsts 20. aprīlī ierosināja kompromisa tekstu (REV1) ST 8192/22, ko Enerģētikas jautājumu darba grupa izskatīja 28. aprīlī. Delegācijas kopumā pauda gandarījumu par ierosinātajiem grozījumiem, jo īpaši attiecībā uz pagarinātajiem termiņiem un sniegtajiem precizējumiem. Tomēr daži no tiem bija jāpapildina, lai panāktu apmierinošu teksta versiju. Attiecībā uz REV1 ierosinātajiem termiņiem viedokļi Padomē bija atšķirīgi, jo daļa dalībvalstu vēlējās tos pagarināt vēl vairāk, savukārt citas uzskatīja, ka daži termiņi ir pārāk gari, jo īpaši attiecībā uz noplūžu novēršanas verifikāciju.
12. Visas delegācijas iesniedza izpētes un/vai parlamentārās izpētes atrunu par tekstu, un tās joprojām analizē regulas projekta noteikumus.

A. Vispārējs pārskats

13. Kopumā delegācijas pauda atbalstu pasākumiem, kuru mērķis ir samazināt metāna emisijas, ņemot vērā metāna kā siltumnīcefekta gāzes ietekmi. Delegācijas atzina, ka ir svarīgi ilgtspējīgi samazināt metāna emisijas, lai uzlabotu gaisa kvalitāti, palēninātu globālo sasilšanu un līdz 2050. gadam panāktu klimatneitralitāti. Tomēr dalībvalstis kopumā aicināja ievērot modrību attiecībā uz papildu administratīvo slogu un pasākumu izmaksām, jo īpaši attiecībā uz ziņošanu. Delegācijas arī uzsvēra, cik svarīgi ir saglabāt zināmu elastību pasākumu īstenošanā, lai ņemtu vērā valstu īpatnības. Delegācijas arī lūdza sniegt precizējumus. Delegācijas jo īpaši apšaubīja izvēlēto instrumentu (regula, nevis direktīva), neaktīvo urbumu definīciju, starptautisko dimensiju (piekļuve datiem, negodīgas konkurences risks, diplomātiskā un regulatīvā pieeja), iespējamo saikni ar OIM vai ETS, izvēlēto metodiku attiecībā uz MZV (mērīšana, ziņošana, verifikācija), noteiktās emisiju robežvērtības, verifikāciju biežumu un valstu iestāžu lomu.

B. Galvenie jautājumi

Priekšmets un darbības joma (1. pants)

14. Dažas dalībvalstis vēlējās precizēt definīcijas un to darbības jomu, lai skaidri noteiktu visas darbības un iekārtas, uz kurām regula attiecas. Dalībvalstis arī apšaubīja tarifu izstrādē vērā ņemto izmaksu raksturu, kā arī *ACER* lomu un palīdzību, ko tā varētu sniegt dalībvalstīm. Dažas delegācijas norādīja, ka ir vajadzīga atšķirīga pieeja attiecībā uz pamestiem neaktīviem naftas un gāzes urbumiem un pilnībā slēgtiem un aizzīmogotiem neaktīviem urbumiem, un ierosināja šo terminu definīcijas. Kas attiecas uz pamestiem urbumiem, par metāna emisijām varētu ziņot katru gadu. No otras puses, pilnībā slēgtu un aizzīmogotu neaktīvu urbumu gadījumā kontroles pasākumiem būtu jābūt elastīgākiem un mērķtiecīgākiem, jo lielākajā daļā šo gadījumu bija sagaidāms, ka noplūdes būs nenozīmīgas. Ņemot vērā monitoringa un gada ziņošanas izmaksas, tika uzskatīts, ka atkrastes urbumu gadījumā ir vajadzīga elastīga un mērķtiecīga pieeja. Attiecībā uz piekrastes urbumiem tika ziņots, ka daudzas vietas vairs nav pieejamas, jo agrākajās ieguves vietās tika uzbūvētas ēkas.

Sankcijas (6. pants)

15. Vairākas delegācijas lūdza, lai kompetentās iestādes veiktu pārbaudes, pamatojoties uz iekārtu riska novērtējumu, kas tika ieviests ar REV1. Tomēr šo novērtējumu varētu precizēt gan attiecībā uz formu, gan uz saturu. Lai samazinātu administratīvo slogu gan operatoram, gan kompetentajām iestādēm, vairākas delegācijas lūdza samazināt periodisko inspekciju biežumu, lai tās pielāgotu kontrolēto iekārtu problēmām.

Starptautiskā metāna emisiju observatorija (10. pants)

16. Attiecībā uz observatorijas lomu vairākas delegācijas norādīja, ka ir jāizvairās no kompetenču dublēšanās starp valstu verificētājiem un valstu kompetentajām iestādēm (sk. 8. pantu). Ņemot to vērā, ir konstatēts, ka verifikācijas uzdevumu uzticēšana observatorijai ir likumīga, tomēr neapšaubot citu observatorijas uzdevumu vērtību, piemēram, metāna emisiju datu apkopošanu un apkopoto datu publicēšanu.

Monitorings un ziņošana (12. pants)

17. Delegācijas deva priekšroku pasākumiem objekta līmenī tikai tad, ja iekārtas emisijas pārsniedz minimālo robežvērtību, lai izvairītos no nesamērīgiem ziņošanas centieniem ļoti zemu emisiju avotu gadījumā. Tas atbilst *OGMP 2.0* ietvertajam būtiskuma principam. Papildus tiešiem mērījumiem tika pieprasīti teksta grozījumi, lai precizētu iespēju izmantot dažādas emisiju kvantitatīvās noteikšanas metodes gadījumos, kad tiešie mērījumi būtu neiespējami vai īpaši dārgi.

Noplūžu atklāšana un novēršana (14. pants)

18. Raugoties no Eiropas perspektīvas, Komisijai varētu uzdot sadarbībā ar Eiropas Standartizācijas komiteju (*CEN*) izstrādāt kopīgu metodiku. Lai atklātu un novērstu noplūdes, delegācijas ierosināja uz risku balstītu pieeju.

Attiecībā uz noplūžu atklāšanai un novēršanai izvēlētās 500 ppm robežvērtības izvēli vairākas valstis to apšaubīja vai uzsvēra ar to saistītās mērīšanas un metodoloģijas problēmas.

Novadīšana atmosfērā un sadedzināšana lāpā (15. pants)

19. Deleģācijas lūdza elastīgākus noteikumus par novadīšanu atmosfērā un sadedzināšanu lāpā, lai ņemtu vērā atšķirīgās prasības attiecībā uz naftas un gāzes ieguvi jūrā vai tās, ko nosaka darba ņēmēju drošība un piegādes drošība. Lai izvairītos no pārmērīgām pārvaldības izmaksām, ir ierosinātas arī robežvērtības attiecībā uz novadīšanu.

Neaktīvi urbumi (18. pants)

20. Vairākas valstis bija skeptiski noskaņotas par pasākumu īstenojamību vai lūdza precizēt piemērošanas jomu.

Emisiju samazināšana ogļu nozarē (4. nodaļa, 19.–26. pants)

21. Valstis ir paudušas iebildumus par šo pasākumu izmaksām ogļraktuvēm, kuras ir neaktīvas vai kuras ir plānots slēgt īstermiņā.
22. Dalībvalstis ir pieprasījušas arī atkāpes, ņemot vērā to raktuvju specifiku, kurās tās uzskatīja, ka ir nepieciešama novadīšana atmosfērā vai sadedzināšana lāpā.

Metāna imports ārpus ES (5. nodaļa, 27.–29. pants)

23. Dažas deleģācijas atbalstīja noteikumus, ņemot vērā vajadzību nodrošināt nosūtītās informācijas pārredzamību. Tomēr tika uzdoti jautājumi par importētāju spēju un atbildību iegūt šos datus, kā arī par to ticamību.